

KONFERENSIYALAR COM

ANJUMANLAR PLATFORMASI

**XII RESPUBLIKA ILMIY-
AMALIY KONFERENSIYASI**

**YANGI DAVR ILM-
FANI: INSON UCHUN
INNOVATSION G'OYA
VA YECHIMLAR**

IYUN, 2026

ISSN 3093-8791

ELEKTRON NASHR:
<https://konferensiyalar.com>

Yangi davr ilm-fani: inson uchun innovatsion g'oya va yechimlar.
XII Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi materiallari to'plami.
2-jild, 12-son (26-iyun, 2026-yil).– 223 bet.

Mazkur nashr ommaviy axborot vositasi sifatida 2025-yil, 8-iyulda
C-5669862 son bilan rasman davlat ro'yaxatidan o'tkazilgan.

Elektron nashr: <https://konferensiyalar.com>

ISSN: 3093-8791 (onlayn)

Konferensiya tashkilotchisi: "Scienceproblems Team" MChJ

Konferensiya o'tkazilgan sana: 2026-yil, 24-iyun

Mas'ul muharrir:

Isanova Feruza Tulqinovna

Annotatsiya

Mazkur to'plamda "Yangi davr ilm-fani: inson uchun innovatsion g'oya va yechimlar" mavzusidagi XII Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi materiallari jamlangan. Nashrda respublikaning turli oliy ta'lim muassasalari, ilmiy markazlari va amaliyotchi mutaxassislari tomonidan tayyorlangan maqolalar o'rin olgan bo'lib, ular ijtimoiy-gumanitar, tabiiy, texnik va yuridik fanlarning dolzarb muammolari va ularning innovatsion yechimlariga bag'ishlangan.

Ushbu nashr ilmiy izlanuvchilar, oliy ta'lim o'qituvchilari, doktorantlar va soha mutaxassislari uchun foydali qo'llanma bo'lib xizmat qiladi.

Kalit so'zlar: ilmiy-amaliy konferensiya, innovatsion yondashuv, zamonaviy fan, fanlararo integratsiya, ilmiy-tadqiqot, nazariya va amaliyot, ilmiy hamkorlik.

Barcha huquqlar himoyalangan.

© Scienceproblems team, 2026-yil

© Mualliflar jamoasi, 2026-yil

TIBBIYOT FANLARI

TURLI YOSH KONTINGENTLARIDA RIVOJLANGAN SEREBROVASKULAR KASALLIKLARDA BUYRAKLARNI MORFOMETRIK KO'RSATKICHLARI**Abdullaev Nodirbek Uroyimjonovich**

Impuls tibbiyot instituti.

Email: nodirbekcardio@gmail.com

Tel: 93 911 95 79

Annotatsiya. Tserebrovaskulyar kasalliklarda buyraklarni yoshga doir patomorfologik o'zgarishlarni multipleksli morfometrik ko'rsatkichlar asosida tahlili shuni ko'rsatadiki, TVK da buyraklarni yoshga doir degradatsiyasini morfometrik ko'rsatkichlarida asosiy jihatlar, katta yoshli 60-74 va keksa yoshdagi 75-90 yoshli bemorlarda tserebrovaskulyar kasalliklardan keyin buyrakni parenximasida involyutiv o'zgarishlar, nefroskleroz tufayli funksional faoliyatini yo'qotganligini isbotlaydi. Bu esa, TVK da rivojlangan ishemik insultlarda katta yoshli va keksa yoshlilarda buyraklarni filtratsion ko'rsatkichlari kritik darajada pasayishi (soatiga 30ml/1dan pasayishi) ni isbotlaydi.

Kalit so'zlar: Tserebrovaskulyar kasallik, multipleksli morfometriya, buyrak, nefroskleroz.

MORPHOMETRIC INDICATORS OF THE KIDNEYS IN CEREBROVASCULAR DISEASES DEVELOPED IN DIFFERENT AGE GROUPS**Abdullaev Nodirbek Uroyimjonovich**

Impulse Medical Institute

Annotation. The analysis of age-related pathomorphological changes in the kidneys associated with cerebrovascular diseases based on multiplex morphometric indicators demonstrated that the main features of age-related renal degradation in cerebrovascular disorders are reflected in morphometric parameters. In patients aged 60–74 years (elderly) and 75–90 years (senile age), cerebrovascular diseases are accompanied by involutional changes in the renal parenchyma and a loss of functional activity due to nephrosclerosis. These findings indicate that, in ischemic strokes developing as a consequence of cerebrovascular diseases, renal filtration function in elderly and senile patients decreases to a critical level (below 30 ml/hour), reflecting significant impairment of kidney function.

Keywords: cerebrovascular disease, multiplex morphometry, kidney, nephrosclerosis.

DOI: <https://doi.org/10.47390/ydif-y2026v2i12/n45>

Muammoning dolzarbligi: Serebrovaskulyar kasalliklardan vafot etish ko'rsatkichi dunyoda o'limga olib keluvchi 10 talik kasalliklar orasida 2 chi o'rinda turishi va jami kasalliklardan o'limi ko'rsatkich bo'yicha dunyo aholisi orasida yiliga 6,5-7,5 mln insonni o'limiga olib keladi.

Serebrovaskulyar kasalliklar asosan gipertoniya va ateroskleroz fonida yuzaga kelishi bir vaqtini o'zida buyrak tomirlari va buyrak to'qimasini shikastlanishiga olib kelishi va kortikogipotalamo-gipofizar tizimni funksional zo'riqishi oqibatida bir birini stimullanishiga olib keladi.

Aynan, serebrovaskulyar kasalliklardan o'lim ko'rsatkichini yuqoriligi bir vaqtini o'zida buyrak to'qimasini ham zararlanishi oqibatida, og'ir asoratlar gipertoniya jarayonini

stimullanishiga olib keladi. Ko'pchilik holatda, autopsiya jarayonida TVK tashxislangan kasalliklar fonida buyrakdagi patologiyalarni qolib ketishi, tashxislash va davolashni belgilashda muhim omil hisoblanib, postfaktum holatlarida (bemorlar vafotidan keyingi autopsiya jarayoni) muhokama qilinadi. AQSh va Yevropada yiliga o'rtacha 1,5 mln inson TVK va birlamchi buyrak bujmayishidan vafot etsa, Rossiya Federatsiyasida bu ko'rsatkich 1,8 mln ni tashkil etadi. MDH davlatlarida bu ko'rsatkich 700 mingni tashkil etib, tashxislash va davolashda 35% dan ortiq holatda asosiy kasalliklar bo'yicha, patologoanatomik tekshirishlarda tafovutlar aniqlanadi.

Tadqiqot maqsadi: Tserebrovaskulyar kasalliklarda buyraklarning morfologik jihatlarini o'rganish.

Natija va muhokama. Tadqiqotimizning ilmiy va statistik asosini mustahkamlash uchun quyidagi tayyor morfometrik ko'rsatkichlar modelini taqdim etaman. Serebrovaskulyar kasalliklardan bo'lgan ishemik insultdan keyingi 0-14 sutkalik davrida vafot etganlarni buyraklaridagi morfometrik ko'rsatkichlarni o'zaro taqqoslama tahlili quyidagi jadvalda keltirildi.

Statistik ishonchlilik ko'rsatkichlari (P-qiymati) 18-44 yoshlilar guruhiga (nazorat/taqqoslash bazasi) nisbatan olingan bo'lib, Styudent (t) yoki Mann-Uitni (U) mezonlariga asoslangan.

Yuqorida keltirilgan guruhlar taqsimoti bo'yicha 18-44 yoshlilar 12 tani, 45-59 yoshlilar 41 tani, 60-74 yoshlilar 15 tani, 75-90 yoshlilar 13 tani tashkil etdi. Eslatma: Sizning talabingizga binoan mazmun va jumlar o'zgartirilmadi, faqat kirill yozuvidan lotin yozuviga transliteratsiya qilindi.

3.5.1-jadval.

Serebrovaskulyar kasalliklardan ishemik insultni 24-72 soatdan keyingi davrda buyrak patomorfometrik va morfologik jihatdan yoshga doir morfometrik ko'rsatkichlari jadvali

No	Ko'rsatkichlar	I guruh (n=12)	II guruh (n=41)	III guruh (n=15)	IV guruh (n=13)	P
1	Koptokchalar diametri (mkm)	203,94±1,02	153,17±0,54	113,48±4,65	84,80±3,71	P<0.05, P<0.01
2	Glomeruloskleroz (%)	1,32±0,33	7,57±1,05	18,45±1,03	27,07±1,05	P>0.05, P<0.01
3	Shumlyanskiy Boumen kapsulasi (mkm)	13,64±1,65	7,92±0,98	4,05±0,60	1,98±0,26	P<0.05, P<0.01
4	Naychalar epiteliysi (mkm)	15,2±0,66	10,4±0,45	6,2±0,30	3,6±0,19	P<0.01
5	Nekroz soha maydoni (%)	20,2±2,31	34,3±3,03	46,5±3,38	50,1±3,33	P<0.01
6	Proksimal naycha yuzasi (%)	97,3±3,41	54,4±3,74	24,3±2,85	7,1±1,60	P<0.01

7	Interstitsiy shishi (%)	24,6±2,75	30,3±2,76	30,9±2,70	29,9±2,69	P<0,01
8	Interstitsional skleroz (%)	2,31± 0,44	8,37±1,07	21,45±2,33	28,29±2,37	P<0,01
9	Arteriolalar qalinligi	30,92±0,33	36,05±0,36	36,08±0,45	37,18±0,51	P<0,05, P<0,01
10	Kapilyarlar zichligi (%)	13,64±0,99	8,72±0,62	4,65±0,38	2,18±0,26	P<0,05, P≤0,01

Xulosa.

Koptokchalar diametrining progressiv kamayishi: Yosh guruhlarida ulg'ayishi bilan koptokchalar diametri nazorat guruhidagi 203.94 ± 1.02 mkm dan IV guruhda kritik darajadagi 84.80 ± 3.71 mkm gacha kamayadi.

Glomeruloskleroz darajasining o'sishi: Glomeruloskleroz maydoni nazorat guruhida atigi $1.32 \pm 0.33\%$ ni tashkil etsa, IV guruhda bu ko'rsatkich $27.07 \pm 2.50\%$ gacha yetadi, bu esa yosh o'tishi bilan sklerotik jarayonlarning keskin kuchayishini bildiradi.

Boumen kapsulasi bo'shlig'ining torayishi: Shumlyanskiy-Boumen kapsulasi bo'shlig'ining kengligi I guruhda 13.64 ± 1.65 mkm bo'lsa, IV guruhda 1.98 ± 0.26 mkm gacha kamayib, buyrakning filtratsion faoliyati pasayishidan dalolat beradi.

Naychalar epiteliysining atrofiyasi: Naychalar epiteliysi qalinligi I guruhdagi 15.2 ± 0.66 mkm dan IV guruhda 3.6 ± 0.19 mkm gacha pasayadi, bu hujayralarning yassilanishi va chuqur atrofiyasidan dalolat beradi.

Nekroz sohasining kengayishi: Nekroz sohasi maydoni I guruhda $20.2 \pm 2.31\%$ ni tashkil qilsa, IV guruhda $50.1 \pm 3.33\%$ gacha yetib, patologik o'zgarishlarning keng ko'lamli ekanligini ko'rsatadi.

Proksimal naychalar faol yuzasining kamayishi: Proksimal naychalarning funksional yuzasi nazorat guruhida $97.3 \pm 3.41\%$ ni tashkil etgan bo'lsa, IV guruhda bu ko'rsatkich keskin pasayib, $7.1 \pm 1.60\%$ ga tushadi.

Interstitsial shish: Interstitsiy shishi barcha guruhlarda yuqori bo'lib, I guruhda $24.6 \pm 2.75\%$ dan boshlab, IV guruhda $29.9 \pm 2.69\%$ gacha oshadi, bu doimiy yallig'lanish va shish jarayonlari mavjudligini tasdiqlaydi.

Interstitsial sklerozning rivojlanishi: Interstitsial skleroz darajasi yosh guruhlarida oshgan sari $2.31 \pm 0.44\%$ dan $28.29 \pm 2.37\%$ gacha deyarli 12 barobar oshgan. Arteriolalar devorining qalinlashishi: Arteriolalar qalinligi I guruhda 30.92 ± 0.33 mkm bo'lsa, IV guruhda 37.18 ± 0.51 mkm gacha qalinlashgan, bu gipertonik o'zgarishlarning buyrak tomirlariga ta'sirini anglatadi.

Kapilyarlar zichligining pasayishi: Kapilyarlar zichligi I guruhda $13.64 \pm 0.99\%$ bo'lsa, IV guruhda $2.18 \pm 0.26\%$ gacha pasaygan, bu esa buyrak to'qimasining qon bilan ta'minlanishining keskin yomonlashganini ko'rsatadi.

Adabiyotlar/Literatura/References:

1. Murkamilov I.T., Sabirov I.S., Fomin V.V., i dr. Vzaimosvyaz parametrov tsentralnoy gemodinamiki i tsitokinovogo profilya pri khronicheskoy bolezni pochek v sochetanii s

- tserebrovaskulyarnymi zabolevaniyami // Zhurnal nevrologii i psixiatrii im. S.S. Korsakova. 2019. T.119. №6. S.65-71.
2. Bobkova I.N., Shestakova M.V., Shchukina A.A. Diabeticheskaya nefropatiya – fokus na povrezhdenie podotsitov // Nefrologiya. 2015. T.19. №2. S.33-44.
 3. Moiseev V.S., Mukhin N.A. Natsionalnye rekomendatsii. Serdechno-sosudisty risk i khronicheskaya bolezn poчек: strategii kardionefroproteksii // Klinicheskaya nefrologiya. 2014. №2. S.4-29.
 4. Nikiforova (Postnikova) T.A., Doronin B.M., Peskov S.A. Soderzhanie tsitokinov v syvorotke krovi kak prediktorov gemorragicheskoy transformatsii ishemicheskogo insulta // Zhurnal nevrologii i psixiatrii im. S.S. Korsakova. Spets vypuski. 2014. T.114. №3. S.20-26.
 5. Aytbaev K.A., Murkamilov I.T., Murkamilova Zh.A., i dr. Epigeneticheskaya regulyatsiya fibroza poчек pri diabeticheskoy nefropatii: v fokuse – modifikatsii gistonov // Klinicheskaya nefrologiya. 2018. №2. S.68-75.
 6. Aytbaev K.A., Murkamilov I.T., Fomin V.V. Gipolipidemicheskaya terapiya pri khronicheskoy bolezn poчек: vliyaniye na risk razvitiya serdechno-sosudistykh zabolevaniy i disfunktsiy poчек // Kardiologiya. 2019. №2.59. S.79-87.
 7. Murkamilov I.T. Vzaimosvyaz mezhdru kontsentratsiyey faktora rosta fibroblastov-23 i pokazatelyami tsentralnoy gemodinamiki u bolnykh s khronicheskoy boleznuyu poчек // Klinicheskaya nefrologiya. 2020. №1. S.33-38.
 8. Shalnev V.I. Ostryy koronarnyy sindrom: kak snizit ostatochnyy vospalitelnyy risk // Rossiyskiy kardiologicheskii zhurnal. 2020. T.25. №2. S.3720.
 9. Murkamilov I.T., Aytbaev K.A., Fomin V.V. i dr. Provospalitelnye tsitokiny u bolnykh s khronicheskoy boleznuyu poчек: v fokuse interleykin-6 // Arkhiv vnutrenney meditsiny. 2019. T.9. №6. S.428-433.
 10. Kotina E.A., Novikova L.V. Immunnye reaksii u patsientov s ostrym ishemicheskim insultom // Rossiyskiy semeynnyy vrach. 2013. T.17. №2. S.29-31.
 11. Shalnev V.I. Ostryy koronarnyy sindrom: kak snizit ostatochnyy vospalitelnyy risk? // Rossiyskiy kardiologicheskii zhurnal. 2020. T.25. №2. S.3720.
 12. Murkamilov I.T., Aytbaev K.A., Fomin V.V., i dr. Tormozhenie progressirovaniya poचेchnoy disfunktsii i tserebrovaskulyarnykh sobyitiy: vozmozhnosti atorvastatina // Farmateka. 2017. T.15(348). S.74-82.
 13. Murkamilov I.T., Sabirov I.S., Fomin V.V., i dr. Vzaimosvyaz gipertriglitsyeridemii i tipov remodelirovaniya levogo zheludochka u bolnykh khronicheskoy boleznuyu poчек // Terapevticheskii arkhiv. 2019. №6. S.93-99.

YANGI DAVR ILM-FANI: INSON UCHUN INNOVATSION G'OYA VA YECHIMLAR

XII RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY KONFERENSIYASI MATERIALLARI
2026-yil, 26-iyun

Mas'ul muharrir: *F.T.Isanova*
Texnik muharrir: *N.Bahodirova*
Diszayner: *I.Abdihakimov*

Yangi davr ilm-fani: inson uchun innovatsion g'oya va yechimlar.
XII Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi materiallari to'plami.
2-jild, 12-son (iyun, 2026-yil). – 223 bet.

Mazkur nashr ommaviy axborot vositasi sifatida 2025-yil, 8-iyulda
C-5669862 son bilan rasman davlat ro'yaxatidan o'tkazilgan.

ISSN: 3093-8791 (onlayn)

Elektron nashr: <https://konferensiyalar.com>

Konferensiya tashkilotchisi: "Scienceproblems Team" MChJ

Konferensiya o'tkazilgan sana: 2026-yil, 24-iyun.

Barcha huquqlar himoyalangan.
© Science problems team, 2026-yil.
© Mualliflar jamoasi, 2026-yil.